

Sokkoló ciprusi mentőcsomag

Adósparadicsom

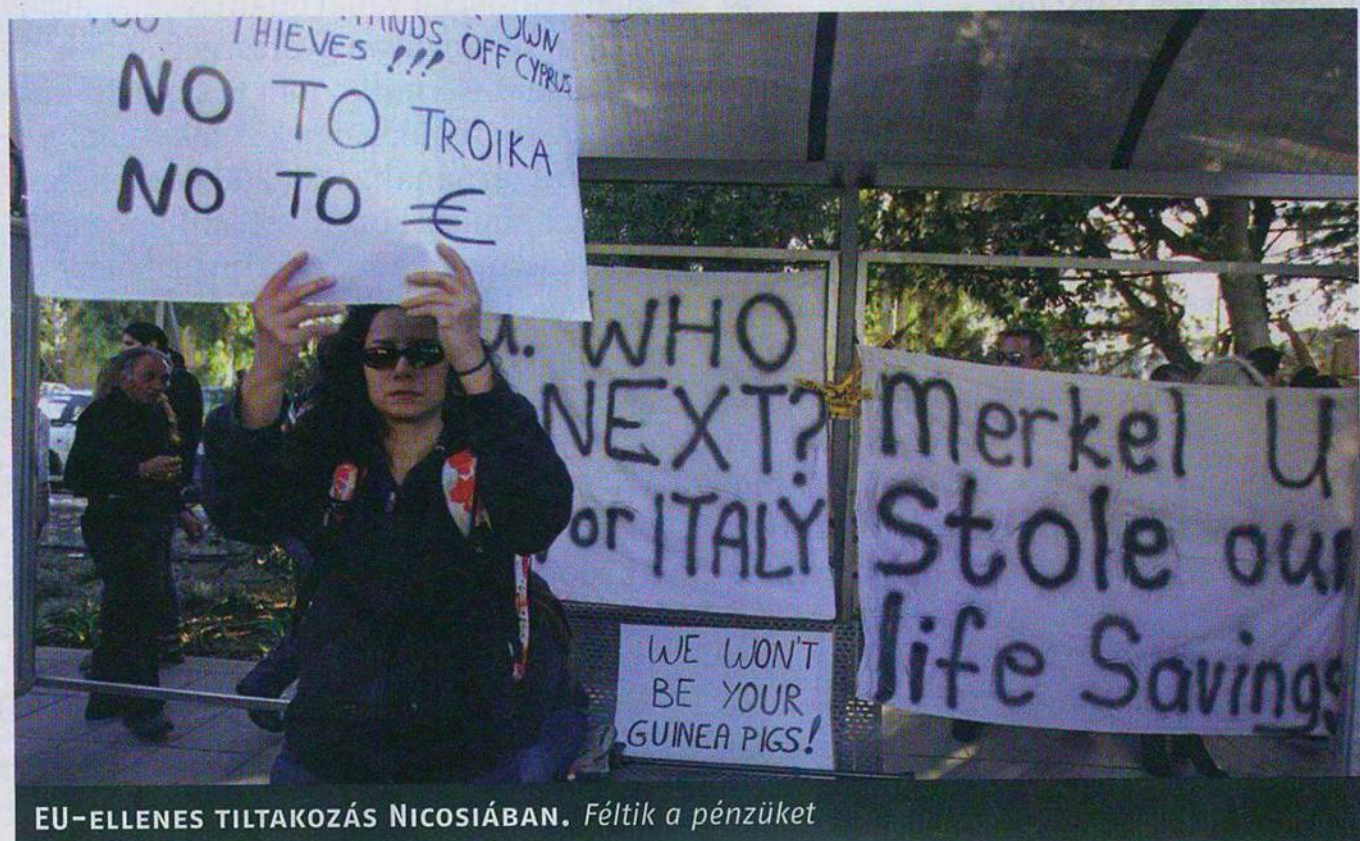
Megrázta az európai pénzpiacokat, hogy a nicosiai parlament elvetette a szigetországi bankbetétek megsarcolását, amit az EU a ciprusi mentőcsomag folyósításának feltételéül szabott.

MEGROHAMOZOTT ÉS KIÜRÍTETT bankautomaták, zárva tartott pénzintézetek, dühös tüntetések, politikai válsággal fenyegető hangulat Cipruson. Felbolydult európai pénzpiacok, látványos eurógyengülés, diplomáciai csörte Brüsszel és Moszkva között, forintzuhanás Budapesten (utóbbiról lásd Onshore lovagok című írásunkat a Pénzügy rovatban). Egyebek közt ezeket a vészjósló folyamatokat indította el az eurózóna pénzügyminiszterei által a földközi-tengeri szigetországnak jóváhagyott mentőcsomag. A pánikot keddi lapzártánkkor csak fokozta, hogy a nicosiai parlament – a többszöri halasztás után megtartott voksoláson – elvetette a mentőcsomag feltételéül kidolgozott tervet, ami nem kevesebbet tartalmazott, mint a Cipruson vezetett bankbetétek egyszeri, jelentős, tulajdonképpen viszszaemlékeztető megsarcolását.

Brüsszel az eurózóna 17 tagállama közül – Görögország, Írország, Portugália és Spanyolország után – ötödikként Ciprus-

nak is megítélt pénzügyi segítséget, ám a 10 milliárd eurós csomag fejében 5,8 milliárd euró saját hozzájárulást írt elő, amit példátlan módon a bankbetétekre kivetett adóból terveztek beszedni. Az Európa-szerte megdöbbenést keltő – és különösen a banki részvények iránti súlyos bizalomvesztéshez vezető – első elképzelés szerint a 100 ezer euró alatti betétekre 6,75, az e fölöttiekre pedig 9,9 százalékos adót terveztek kivetni. Kárpótlásként kiáltásba helyezték, hogy a betétesek az adó összegének megfelelő mértékben jegyezhetnek az érintett bankok részvényeiből.

A SZÁZEZER EURÓS UNIÓS BETÉTGARANCIÁT felrúgó lépés hírére a ciprusiak pánikba estek, és tömegesen vették ki a pénzüket a hétfői, majd a hétfői ünnepnap banki zárás miatt az automatákból. A káosz láttán a kormány biztonsági lépéseket fogantatosított: csütörtökig meghosszabbította a bankok és a tőzsde zárva tartását, és lényegében befagyasztotta a megtakarításokat azzal, hogy az auto-

EU-ELLENES TILTAKOZÁS NICOSIÁBAN. Féltik a pénzüket

AFP / PATRICK BAZ

▶ matákból 500 euróra korlátozta a pénzfelvételt (az ATM-ek többsége ki is ürült), ráadásul letiltották az online átutalásokat is. A kormány azzal érvelt, hogy bár a lépés egyéni áldozatokat követel, a mentőcsomaggal elkerülhető az államcsőd, ami viszont beláthatatlan következményeket, felmérhetetlen vagyonvesztést okozna mindenkinek.

Az alig két hete hivatalban lévő ciprusi államfő, Nikosz Anasztasziadisz kétszer is elhalasztotta a parlamenti szavazást az adókról, mivel érzékelte, hogy az ellenzék biztosan elutasítja azt, de saját pártja, a konzervatív Demokratikus Gyűlés, valamint koalíciós partnere is egyre bizonytalanabb. A lakosság pedig egyre dühösebb – részben saját vezetőire, részben Európára, különösen a fő hibásnak kikiáltott EU-ra, azon belül is elsősorban Angela Merkel német kancellárra. Az időhúzást az államfő arra használta fel, hogy engedményeket érjen el uniós partnereinél, de végül a keddi este megtartott voksoláson a parlament azt a kompromisszumos javaslatot sem fogadta el, hogy a megtakarítások 20 ezer euróig mentesüljenek az adó alól, 100 ezer euróig maradjon a 6,75 százalékos, fölötte pedig a 9,9 százalékos adó. Az európai pénzügyi piacokra lapzártánkkor megjósolhatatlan következményekkel járó döntés – melynek hallatán a nicosiai parlamentnél várakozó tömeg üdvívalgásban tört ki – megváltoztatására halvány reményt nyújtott, hogy az államfő szerdára válságtanácskozásra hívta össze a pártokat. Egyesek szerint a ciprusi bankok bedőlése az egész eurózónára negatív hatással lehet, mások viszont arra hívták fel a figyelmet, hogy a döntés révén nem sérült az európai bankbetétek biztonságába vetett hit.

NICOSIA JÓ IDEJE LÁTTA az államcsőddel fenyegető helyzetet, hogy a görög válság miatt megroppant a bankrendszere, recesszióba került a gazdasága, és mindez lehetetlenné teszi az államadósság, a költségvetési kiadások finanszírozását önerőből. Ahogy az is nyilvánvalóvá vált, hogy az Oroszországgal hagyományosan szoros kapcsolatok alapján 2011-ben Moszkvától kapott 2,5 milliárd eurós hitel sem húzza ki a bajból. Ezért fordult tavaly júniusban az EU-hoz pénzügyi segítségért, ám Brüsszel sokallta a kért 17,5 milliárdot, fenntarthatatlannak ítélve az ily módon a GDP 140-150 százalékára felugró adósság finanszírozását. Az EU részben azért is kíván saját erőfeszítést Ciprustól, mert a 10 milliárd eurós hitellel az ország

az adósság finanszírozható mértékét, a GDP 100 százalékát érné el. Szerepet játszottak morális megfontolások is. Különösen német részről vetődött fel, hogy az uniós mentőcsomaggal a pénzmosásra lehetőséget adó laza pénzügyi szabályozási környezet mellett a kedvező adózású szigetország bankjaiban lévő 70 milliárd eurós megtakarítás legalább negyede esetenként kétes forrásból származó orosz oligarchatőke, amely így megmenekülne.

MOSZKVA IGENCSEK FELHÁBORODOTT a brit The Economist hetilap által is elítélt, igazságtalannak, rövidlátónak, önsorsrontónak minősített adóötlet hallatán. Vlagyimir Putyin államfő veszélyesnek, amatőrnek tartaná a lépést, Dmitrij Medvegyev kormányfő pedig mások pénzének elkobzásáról beszélt. Alekszandr Lebegyev orosz milliárdos, többek között a brit Evening Standard lap tulajdonosa, Twitter-bejegyzésében a világgazdaságot felrobbantó ciprusi újmarxizmusról írt. Becslések szerint az egyszeri adó közel 2 milliárd euró veszteséget okozna a Cipruson számlát vezető orosz betéteseknek. Moszkvában különösen azt nehezményezik, hogy az EU nem konzultált velük. Kedden mindenesetre Moszkvába utazott a ciprusi pénzügyminiszter, miután az orosz kormány megpendítette: nem hosszabbítja meg a két éve nyújtott hitel lejáratát.

Az orosz betéteseken kívül az adó legalább 66 ezer britet is érint, akik közel 2 milliárd eurót tartanak egykori gyarmatuk bankjaiban. Köztük több mint három-ezer a Cipruson lévő brit támaszponton állomásozó katona. David Cameron brit kormányfő biztosította is őket, hogy a brit állam garanciát vállal ottani megtakarításaikra, sőt amolyan gyorssegélyként kedden máris egymillió font készpénzt küldött nekik repülőgéppel. Azok a görögök is pórul járnának, akik 2009 decembere és 2012 júniusa között a 90 milliárd eurós betétállományuk közel harmadát menekítették külföldre, nagyrészt Ciprusra. Magyarok is kárát látnák az intézkedésnek: a hazai privátbanki szektort elemző Blochamps Capital becslései szerint legalább 170 milliárd forintnyi eurójuk áll ciprusi banki betétekben. Félő ugyanakkor, hogy az adójavaslat okozta bizalmatlanság más válságban lévő eurózóna-tagállamokra is áterjed. Márpedig beláthatatlan következményekkel járna, ha a spanyolok, az olaszok vagy a portugálok is elkezdnék tömegesen kivonni megtakarításaikat hazai bankjaikból. ■ TÁLAS ANDREA